

RAHANDUSMINISTEERIUM

Riigihangete ja riigiabi osakond

2018. aasta riigihangete statistiline kokkuvõte

Juuli 2019

Üldinfo

Möödunud aastal korraldasid riigiasutused ja kohalikud omavalitsused ning nende asutused ning ettevõtted kokku 7 854 riigihanget. Lisaks korraldati 117 väikehanget ja 47 toetuse saaja ostu.

- Väljakuulutatud riigihangete arv vähenes aastaga 2521 hanke võrra¹.
- Esialgsel hinnangul kujuneb 2018. aastal alustatud hangete kogumaksumuseks pisut üle 2,5 mld euro, mis on võrreldes 2017. aasta hangete mahuga (2,1 mld) suurenenud.
- Kokku on 2018. aastal alustatud hangete tulemusena sõlmitud 10 961 hanke- ja raamlepingut².
- Sarnaselt 2017. aastaga olid lepingu sõlminud pakkujatest 13% suurettevõtted ja 87% väikese- ja keskmise suurusega ettevõtted.

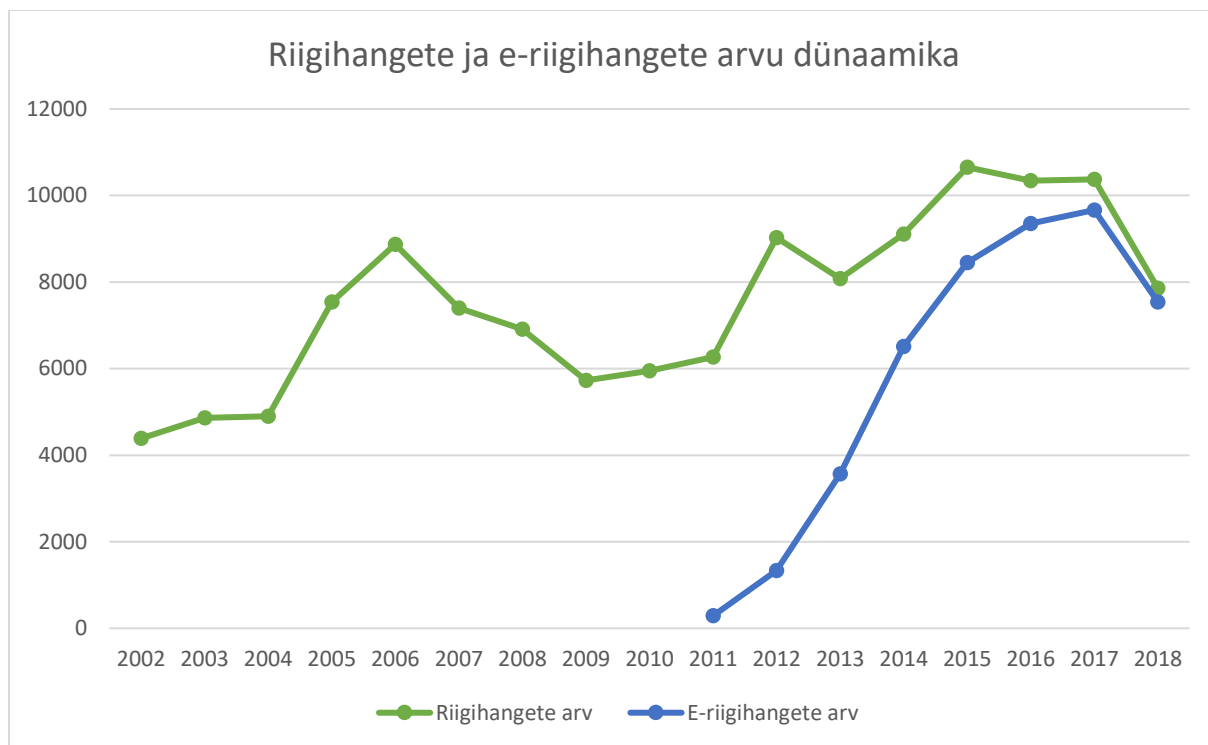
Elektroonilisi riigihankeid korraldati 96% hangete koguarvust, e-riigihangete korraldamise tase on suurenenud aastaga 3% võrra.

- 2018. aasta 22. oktoobriks tuli riigihangete direktiivist lähtuvalt täielikult üle minna e-riigihangetele. Eestis korraldati pärast 22. oktoobrit 2018. aastal 35 e-menetluseta riigihanget.
- Keskmine pakkujate arv elektroonilise menetlusega riigihangetes on 3,7 ja elektroonilise menetluseta riigihangetes 2,1.
- Riigihangete korraldamine keskse riigihangete registri kaudu tagab, et teave korraldatavatest riigihangetest jõuab paremini ettevõtjateni üle Eesti.
- Alates 1. septembrist 2017. aastal loodi riigihangete registrisse ka võimalus hankepassi kasutamiseks. Hankepassi on kasutatud 2018. aastal kokku 4389 hankes, ehk 56% hangetest.
- 2018. a oktoobris loodi võimalus ka e-kataloogi kasutamiseks, e-kataloogi kasutati 2018. aastal kolmes hankes.
- 2018. aastal on toimunud riigihangete koguarvu vähenemine seoses 2017. aasta 1. septembril jõustunud riigihangete seaduse muutmisega, millega jõustusid kõrgemad piirmäärad asjade ja teenuste hangetes. Sellest tulenevalt on lihthangete arv 2018. aastal vähenenud 2288 lihthanke võrra. 2017. aastal teostati 5847 ja 2018. aastal 3559 lihthanget.
- 2018. aastal korraldati 1 192 minikonkurssi raamlepingu alusel hankelepingu sõlmimiseks.
- Alates 22.10.2018 on uues riigihangete registris aga kasutusel uus menetlusliik „väikehange“ allapoole riigihangete seaduses reguleeritud piirmäärasid jäävate riigihangete jaoks. 2018. aastal korraldati väikehankeid kokku 117 korral. Nendest asjade ostmiseks korraldati 27, teenuste ostmiseks 41 ja ehitustöödeks 49 väikehanget.

¹ 2017. aasta hangete arv sisaldab riigihangete seaduse kohaldamisalasse mittekuuluvate toetuse saajate ostude infot. 2018. aasta hangete arvus on toetuse saajate ostud, mis ei kuulu riigihangete seaduse kohaldamisalasse, eristatud ja arvestatud üldisest hangete arvust eraldi.

² Andmed riigihangete registrist seisuga 13.05.2019.

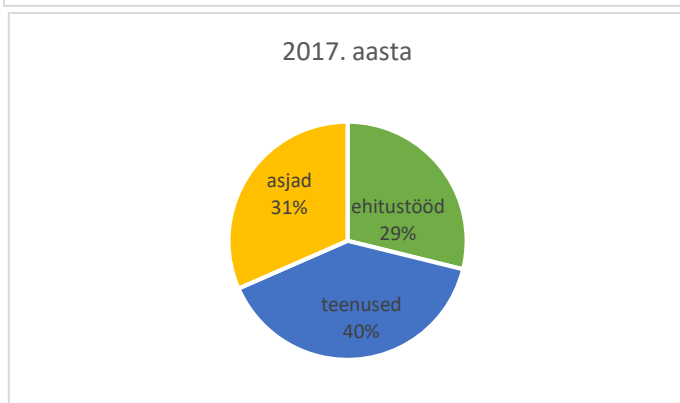
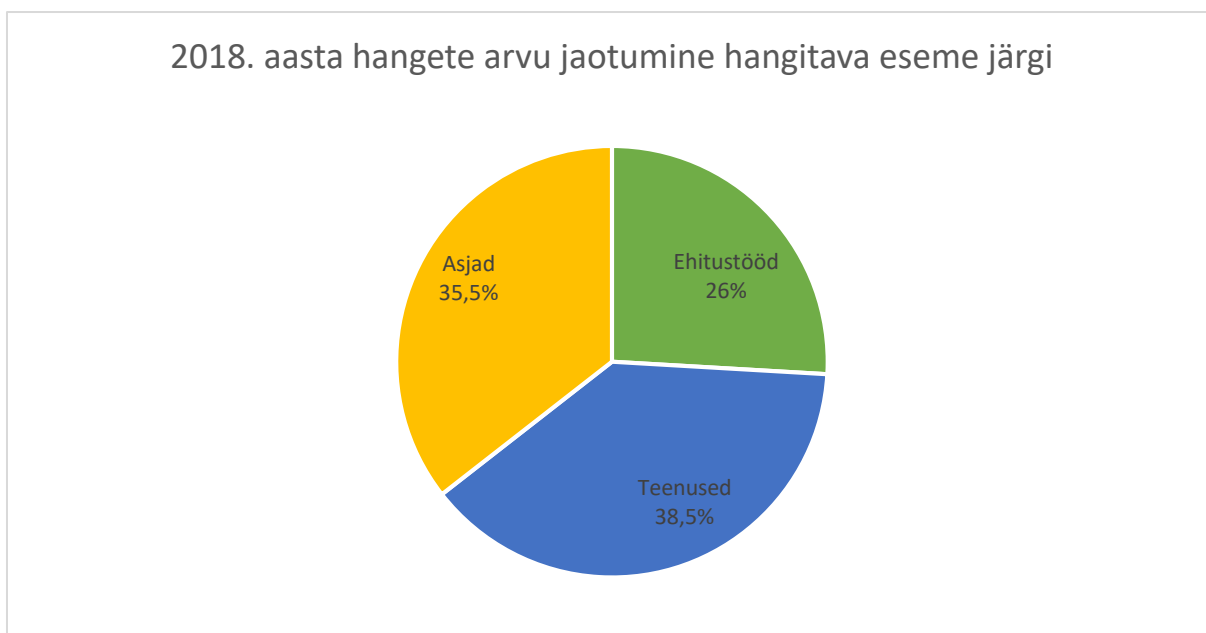
Joonis 1. Riigihangete ja e-riigihangete arvu dünaamika

Hangete arvu jaotus hangitava eseme järgi

2018. aastal, sarnaselt aasta varasemale, korraldati kõige enam riigihankeid teenuste tellimiseks, kokku 38,5% hangete koguarvust. Kõige vähem, 26% juhtudest, korraldati riigihankeid ehitustööde tellimiseks. Asjade ostmiseks korraldati riigihankeid 35,5% hangetest. Eelmise aastaga võrreldes on vähenenud ehitustööde hangete osakaal ja suurenenud asjade ostmise hangete osakaal.

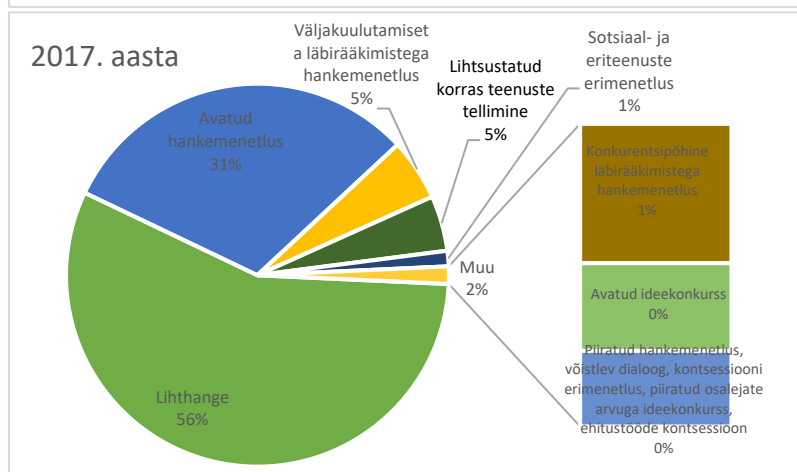
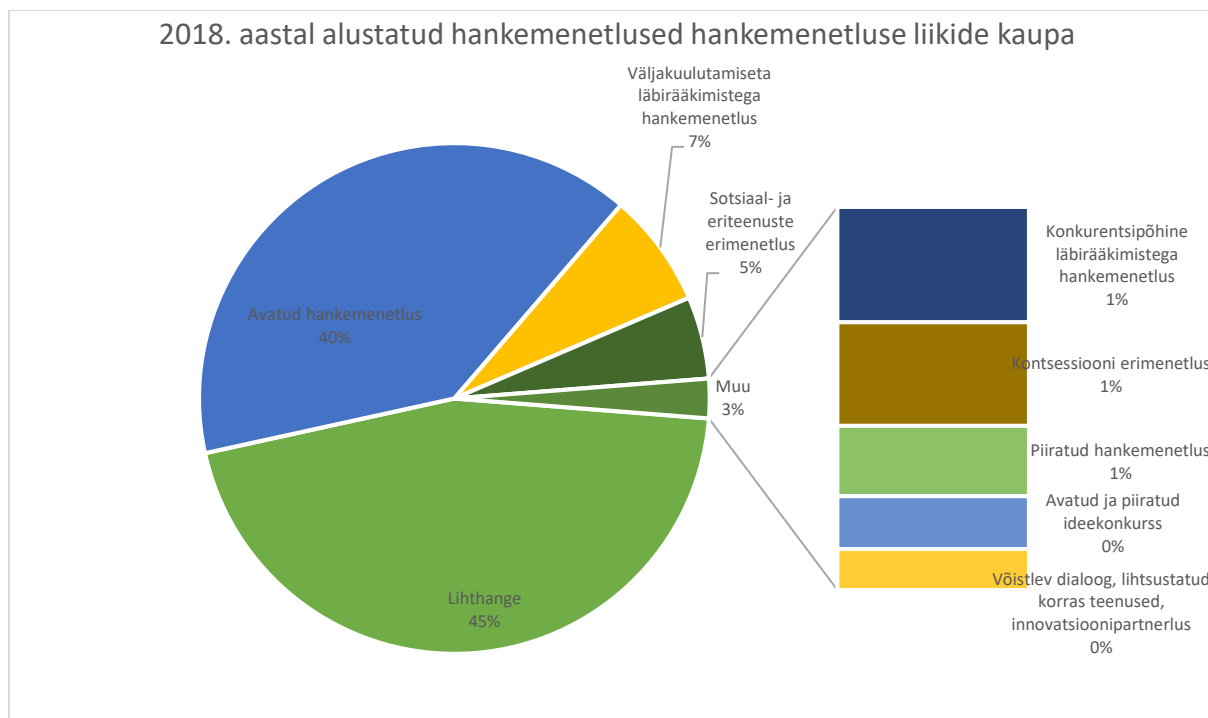
Joonis 2. 2018. aasta hangete arvu jaotumine hangitava eseme järgi

Riigihanked hankemenetluse liigi järgi

Lihthankemenetlusi alustati 2018. aastal 3559-l korral, ehk 45% kõikidest 2018. aastal alustatud menetlustest. Avatud hankemenetlusi alustati 40%-l kordadest, ehk 3122 korda, väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusi alustati 568-l korral ehk 7% kõikidest 2018. aastal alustatud hankemenetlustest. Sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlust alustati 409-l korral, mis moodustab 5% kõikidest hankemenetlustest. Võrreldes 2017. aastaga on oluliselt vähenenud lihtsustatud korras tellitavate teenuste tellimine, kokku telliti neid 2018. aastal ainult 6-l korral, 2017. aastal 485-l korral. Ülejäänud 3% kõikidest 2018. aastal alustatud hankemenetlustest moodustavad enamuses konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus, kontsessiooni erimenetlus ja piiratud hankemenetlus.

Joonis 3. Erinevate hankemenetluse liikide kasutamise osakaalud 2018. aastal

Menetluste kasutatavuse proportsioonid on võrreldes 2017. aastaga mõnevõrra muutunud. Endiselt on enimkasutatav menetlusliik lihthankemenetlus, kuid selle osakaal on 11% vähenenud. Kasutatavuselt järgmine on avatud hankemenetlus, mille osakaal on samas 9% suurenenud. Vähemkasutatavatest hankemenetlustest on 2% võrra suurenenud väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse osakaal. 2017. aastal kõikidest hankemenetlustest 5% moodustanud lihtsustatud korras tellitavad teenused on 2018. aastal asendunud sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusega.

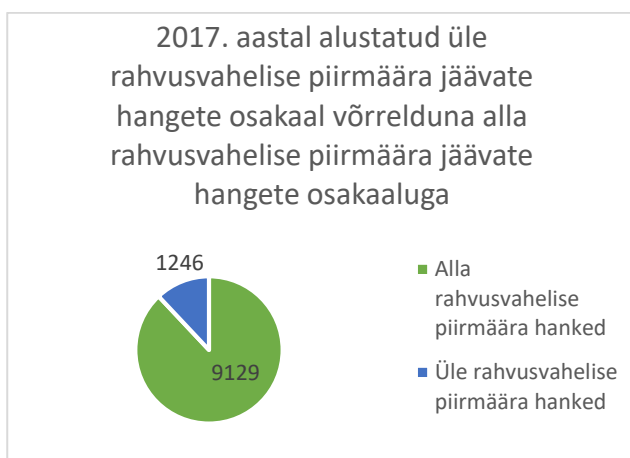
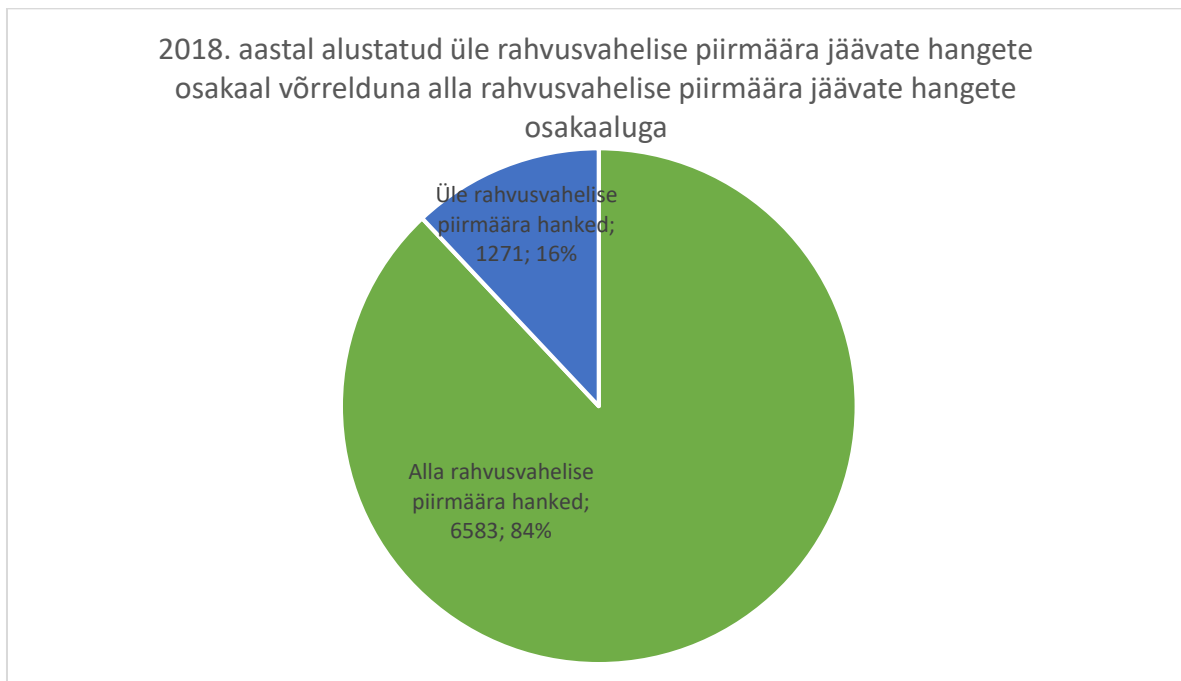
2018. aastal alustati konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust 59-l korral. Avatud ja piiratud osalejate arvuga ideekonkursside alustati 2018. aastal kokku 27-l korral, piiratud hankemenetlust 36-l korral, võistlevat dialoogi, lihtsustatud korras tellitavat teenust ja innovatsioonipartnerlust alustati kokku 21-l korral.

Kõik 2018. aastal alustatud ja eelpool nimetatud hankemenetlused ei ole käesoleva kokkuvõtte tegemise ajal veel lõppenud.

Rahvusvahelised hanked

Kõikidest 2018. aasta jooksul alustatud hangetest korraldati rahvusvahelise menetlusena 16% hankeid. Rahvusvaheliste menetluste osakaal on 2018. aastal tõusnud 4% võrreldes 2017. aastaga. Üle rahvusvahelise piirmäära jäävaid hankemenetlusi on arvuliselt alustatud nii 2017. aastal kui ka 2018. aastal samas suurusjärgus (vastavalt 1271 ja 1246). 2018. aastal on lisaks rahvusvahelist piirmäära ületavatele hangetele läbi viidud rahvusvahelisena ka menetlusi, mille lõplik maksumus ei ületa rahvusvahelist piirmäära.

Joonis 4. Üle rahvusvahelise piirmäära hankemenetluste osakaal võrrelduna alla rahvusvahelist piirmäära jäävate hankemenetluste osakaaluga

55%-l kordadest osteti üle rahvusvahelise piirmäära hangetega asju, 42%-l kordadest telliti teenuseid, (s.h sotsiaal- ja eriteenuseid) ning kõige vähem, 3%-l kordadest, telliti ehitustöid.

Võrgustiku- ja klassikalise sektori hanked, raamlepingud

Võrgustikusektori hankijad korraldasid 2018. aastal 1845 hankemenetlust, mis moodustab hangete arvust 23% (2017. aastal 21%). Võrgustikusektori hankijateks on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutatud ettevõtted ja eri-või ainuõigust omavad ettevõtted, kes tegutsevad energeetika-, vee-, transpordi- ja postiteenuste valdkonnas. Ülejäänud 6009 hankemenetlust, mis moodustab peaaegu 80% kõikidest 2018. aastal alustatud hankemenetlustest korraldasid avaliku sektori hankijad, kelleks on valdavalt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused ja nende asutatud eraõiguslikud asutused.

Võrgustikusektori hankijatest viisid enim hankeid läbi:

Hankija nimi	2018. aastal alustatud hangete arv	2017. aastal alustatud hangete arv
Elektrilevi OÜ	425	680
Enefit Kaevandused AS	337	368
Enefit Energiatootmine AS	261	332

Teised võrgustikusektori hankijad alustasid aasta jooksul alla 100 hankemenetluse. Lisaks hankemenetlustele korraldasid võrgustikusektori hankijad ka 88 väikehanget.

Suurimad avaliku sektori hankijad olid:

Hankija nimi	2018. aastal alustatud hangete arv	2017. aastal alustatud hangete arv
Maanteeamet	302	406
Riigimetsa Majandamise Keskus	207	192
Riigi Tugiteenuste Keskus	195	109

Üle 100 hankemenetluse alustasid 2018. aastal veel järgmised avaliku sektori hankijad:

Hankija nimi	2018. aastal alustatud hangete arv
Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	193
Eesti Töötukassa	185
Riigi Kinnisvara Aktsiaselts	157
Tallinna Tehnikaülikool	156
sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikum	150
sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla	144
Politsei- ja Piirivalveamet	129
Tartu Ülikool	123
Tartu Linnavalitsus	114
Tallinna Kommunaalamet	102

Teised avaliku sektori hankijad on hankeid aasta jooksul alustanud alla 100.

Avaliku ja võrgustikusektori hankijad kokku on alustanud 2018. aastal hankeid raamlepingute sõlmimiseks 1331-l korral, ehk 17% alustatud hankemenetlustest. 2017. aastal algatati raamlepingute sõlmimiseks hankeid 1267-l korral, mis moodustas kõikidest riigihankemenetlustest 12%.

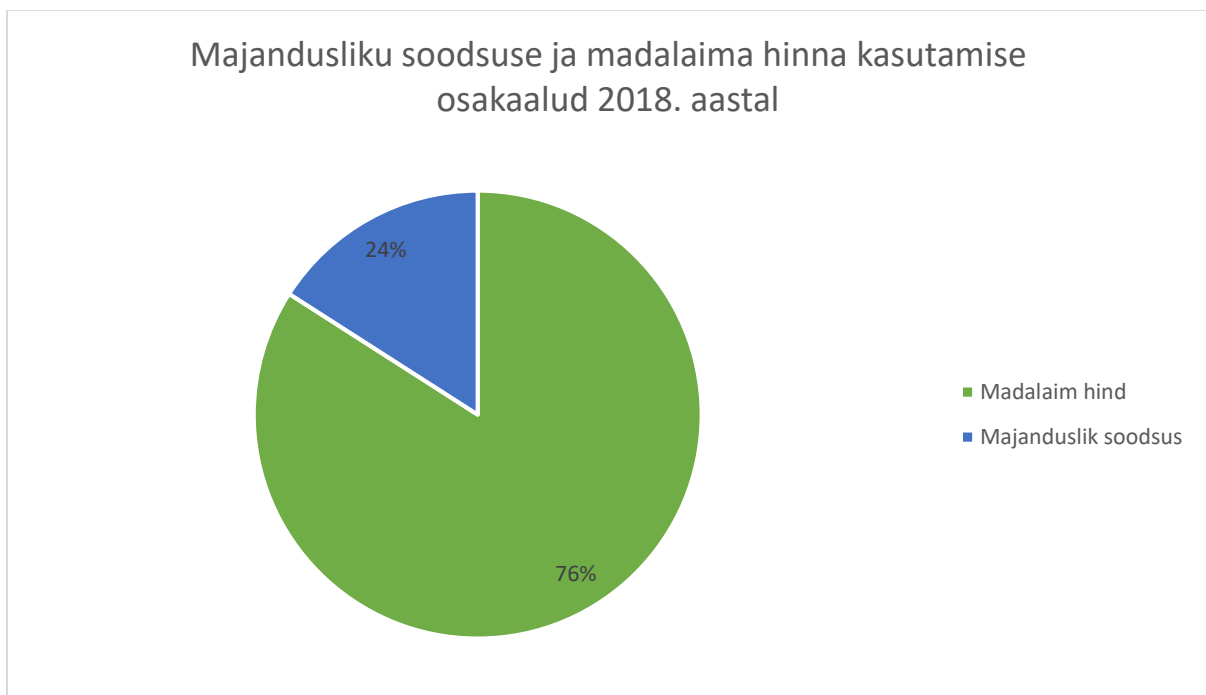
Hindamiskriteeriumid

Majandusliku soodsuse kasutamine hindamiskriteeriumina

Ka 2018. aastal kasutati hankemenetlustes valdavalt hindamiskriteeriumina madalaimat hinda, kuid võrreldes eelmise 2017. aastaga on madalama hinna hindamiskriteeriumi kasutamine vähenenud 8%.

Majandusliku soodsuse hindamiskriteeriumina kasutamise osakaal kõikidest hankemenetlustest oli 24%, mis on võrreldes eelmise aasta majandusliku soodsuse kasutamise osakaaluga suurenenud 8%.

Joonis 5. Majandusliku soodsuse ja madalaima hinna kasutamise osakaalud 2018. aastal

Pakkumuste hindamine madalaima hinna alusel eeldab, et hankija võtab pakkumuste hindamisel arvesse üksnes pakutud hinda ning valituks osutub madalaima hinnaga pakkumuse teinud pakkuja.

Majandusliku soodsuse kriteeriumi alusel pakkumuste hindamine seisneb hinna ja kvaliteedi või muid mõõdetavaid omadusi iseloomustavate kriteeriumite kombineeritud hindamises.

Majanduslikku soodsust hindamiskriteeriumina kasutatakse enam suuremamahulistest hangetes. Üle rahvusvahelise piirmäära jäävates hangetes oli 2018. aastal majandusliku soodsuse kasutamise osakaal

36,5% kõikidest hankemenetlustest, samal ajal kui alla rahvusvahelise piirmäära jäävates hangetes kasutati majanduslikku soodsust hindamiskriteeriumina 21% hankemenetlustest.

Keskkonnahoidlike tingimuste kasutamine

Keskkonnahoidlike tingimusi sisaldavate hankemenetluste osakaal kõikidest hankemenetlustest on 2018. aastal vähenenud. Kui 2017. aastal moodustasid keskkonnahoidlike tingimusi sisaldavad hankemenetlused 4% kõikidest hankemenetlustest, siis 2018. aastal on vastav näitaja 3% kõikidest alustatud hankemenetlustest.

Keskkonnahoidlik riigihange tähendab minimaalse keskkonnamõjuga toodete või teenuste hankimist. Keskkonnahoidlike hangete põhieesmärk on vähendada toodetest ja teenustest põhjustatud keskkonnamõju, mis tuleneb nii tootmisest, kasutamisest kui ka kasutusest kõrvaldamisest, ehk kogu toote või teenuse olelusringi jooksul.

Ka 2018. aastal on kõige enam keskkonnahoidlike tingimusi hangetes kasutanud Riigimetsa Majandamise keskus, kokku 74 korral (2017. aastal 65-l korral). Teistest hankijatest on aasta jooksul keskkonnahoidlike tingimusi sisaldavaid riigihankeid läbi viinud Tallinna Sadam, kokku 20-l korral ja Riigi Tugiteenuste Keskus, kokku 10-l korral. Ülejäänud hankijad on keskkonnahoidlike tingimusi sisaldavaid riigihankeid läbi viinud aasta jooksul alla 10 korra.

Sotsiaalsete aspektide arvestamine riigihangetes ja innovatsioonihanked

Alates 1. septembrist 2017. aastal saab hankija riigihangete registris sisestada info ka sotsiaalsete aspektide kasutamise kohta riigihangetes ning kas tema hanke näol on tegemist innovatsioonihankega. 2018. aastal on hankijad kasutanud sotsiaalseid aspekte 29-s riigihankes.

Innovatsioonihankeid on 2018. aasta jooksul alustatud kokku ainult 22 kõikidest alustatud hankemenetlustest.

2018. aasta riigihangete statistilised põhinäitajad

Kokkuvõtte on koostatud riigihangete registri andmete alusel. Täpsem ja laiendatud ülevaade valmib selle aasta sügisel ning avaldatakse riigihangete poliitika alalehel Rahandusministeeriumi veebis (<https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/kasulik-teave/riigihankemaastiku-kokkuvotted>).

Tabel 1. Riigihankemaastiku 2018. aasta statistilised põhinäitajad

	2018. aasta	% hangete arvust	2017. aasta	% hangete arvust	Arvuline muutus eelmise aastaga võrreldes	%-taseme muutus
Riigihangete arv (avaldatud vastaval aastal RHR-is)	7854	100%	10375	100%	↓ -2521	
Väikehangete arv (avaldatud alates 22.10.2018 RHR-is)	117					
Toetuse saaja ostude arv	47					
Riigihangete maksumus	2,536 mld*		2,093 mld			
Sõlmitud lepinguid	10961					
E-hangete arv	7538	96%	9664	93%	↓ -2126	↑ 3%
Ehitustööde hangete arv	2036	26%	2993	29%	↓ -957	↓ -3%
Asjade ostmise hangete arv	2791	35,5%	3275	31%	↓ -484	↑ 4,5%
Teenuste tellimise hangete arv sh	3027	38,5%	4107	40%	↓ -1080	↓ -1,5%
tavateenused	2598	33%	4107	40%	↓ -1509	↓ -7%
eriteenused	128	2%	0	0%	↑ 128	↑ 2%
sotsiaalteenused	301	4%	136	1%	↑ 165	↑ 3%
Üle rahvusvahelise piirmäära jäävate hangete arv	1271	16%	1246	12%	↑ 25	↑ 4%
Hangete arvu jagunemine menetlusliikide vahel:						
Lihthange	3559	45%	5847	56%	↓ -2288	↓ -11%
Avatud hankemenetlus	3122	40%	3214	31%	↓ -92	↑ 9%
Lihtsustatud korras teenuste tellimine	6	0%	485	5%	↓ -479	↓ -5%
Sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlus	409	5%	136	1%	↑ 273	↑ 4%
Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus	568	7%	541	5%	↑ 27	↑ 2%
Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus	59	1%	70	1%	↓ -11	→ 0%
Avatud ideekonkurss	25	0%	44	0%	↓ -19	→ 0%
Võistlev dialoog	11	0%	9	0%	↑ 2	→ 0%
Piiratud hankemenetlus	36	0%	16	0%	↑ 20	→ 0%
Ehitustööde kontsessioon	0	0%	2	0%	↓ -2	→ 0%
Kontsessiooni erimenetlus	53	1%	8	0%	↑ 45	↑ 1%
Piiratud osalejate arvuga ideekonkurss	2	0%	3	0%	↓ -1	→ 0%
Innovatsioonipartnerlus	4	0%	0	0%	↑ 4	→ 0%
Võrgustikusektori hankijate hangete arv	1845	23%	2221	21%	↓ -376	↑ 2%
Raamlepingute sõlmimiseks läbiviidud hankemenetluste arv	1331	17%	1267	12%	↑ 64	↑ 5%
Majandusliku soodsuse hindamiskriteeriume sisaldavate hangete arv	1855	24%	1660	16%	↑ 195	↑ 8%
Madalaima hinna hindamiskriteeriumi sisaldavate hangete arv	5995	76%	8697	84%	↓ -2702	↓ -8%
Hangete arv, kus kasutusel on hankepass	4389	56%				
Hangete arv, kus kasutusel on e-kataloog	3	0%				
Keskonnasäästlike tingimusi sisaldavate hangete arv	231	3%	441	4%	↓ -210	↓ -1%
Innovaatilisi aspekte sisaldavate hangete arv	22	0%	10	0%	↑ 12	→ 0%
Sotsiaalseid aspekte sisaldavate hangete arv	29	0%	17	0%	↑ 12	→ 0%
Keskmine pakujate arv						
e-menetlusega riigihanked	3,7		3,3			
e-menetluseta riigihanked	2,1		2,2			

* Tegemist on 2018. aastal alustatud riigihangete hinnangulise maksumusega seisuga 13.05.2019, kuna kõik 2018. aastal alustatud hankemenetlused ei ole käesoleva materjali koostamise ajaks lõpetatud.

Riigihangete valdkonna 2018. aasta märksõnad

- Euroopa Komisjon andis Eesti riigihangete korraldusele kõrgeima hinnangu

Euroopa Komisjoni avaldatud Euroopa Liidu ühtse turu tulemustabelist Single Market Scoreboard selgus, et Eesti riigihangete korraldus rahvusvahelist piirmäära ületavates riigihangetes on teist aastat järjest kõrgeima hinnangu vääriiline. Euroopa Komisjoni poolt hinnatavatest näitajatest saab esile tuua, et Eestis on heal tasemel näiteks avaldamisele kuuluvate hangete osakaal, piisavalt madal tase madalaima hinna alusel hinnatavatel üle rahvusvahelise piirmäära hangetel ning piisavalt kõrge väikese ja keskmise suurusega ettevõtetega sõlmitud lepingute osakaal. Veel paistab Eesti silma TEDis avaldatud info kõrge kvaliteediga. Eesti poolt TEDi saadetud kohustuslik info on täielik ja see tuleneb riigihangete registri tõhusast IT-lahendusest.

Samuti tunnustas Euroopa Komisjon 18.10.2018 toimunud riigihangete digipöörde konverentsil Portugalis Eesti riigihangete digitaliseerimise taset.

- Uus kaasaegne riigihangete register

22.10.2018 võeti kasutusele täielikku e-menetlust toetav kaasaegne e-riigihangete keskkond. Uus riigihangete register pakub kaasaegset ja tõhusat töökeskkonda hankijatele riigihangete korraldamiseks ning pakkujatele uute pakkumisvõimaluste leidmiseks ja riigihangetel osalemiseks. Uues registris on oluliselt rohkem võimalusi otsida infot hangete, lepingute ja vaidlustuste kohta. Suurim muudatus on üleminek tegevuspõhisele süsteemile, mis soodustab failipõhistelt hangetelt üleminekut andmepõhiste hangetele. Register pakub paindlikke ja innovaatilisi e-hanke lahendusi, nagu hankedokumentide kooskõlastamine, osade eriaegadel menetlemise võimalus, integreeritud hankepass või e-kataloog lepingute raames tellimiseks sarnaselt e-poele. Register abistab kasutajaid ka mitmete muude riigihangete korraldust hõlbustavate abivahenditega, nagu automaatkontrollid, abiinfod, ühekordsete andmete esitamise põhimõtte või päringud teistesse infosüsteemidesse.

- Riigihangete seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsus

Nõustamispraktikast on ilmnenud vajadus täiendada 1. septembril 2017 jõustunud RHS-i, et paremini rakendada seaduse eesmärke ning lihtsustada hankijate ja ettevõtjate töö- või halduskoormust. Mõningaid kitsaskohti on ka Euroopa Liidu õiguse harmoneerimises. Sellest tulenevalt alustas Rahandusministeerium 2018. aasta kevadel RHS muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse koostamisega. Selleks kohtuti võimalike kitsaskohtade kaardistamiseks ja sihtrühma huvide selgitamiseks 18 hankija või pakkuja esindajatega. Ettepanekuid ja mõtteid on esitatud arvukalt ka väljaspool viidatud kohtumisi. Väljatöötamiskavatsus saadeti kooskõlastamiseks 2019. aasta märtsis.

Põhjalikum 2018. aasta riigihangete kokkuvõte valmib käesoleva aasta sügisel ja avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.